

Gözlük Takıyorum, Diş Teli Kullanıyorum,
İşitme Aygıtı Kullanıyorum

Ve Mutluyum...

Alet yapma ve kullanma becerilerimiz, bizi diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden biri. Gelişen bilim ve teknolojinin daha sağlıklı ve rahat yaşayabilmemiz için bize sağladığı olanaklar her gün biraz daha artıyor. Gözlük, diş teli ve işitme aygıtları, bu aletlerden yalnızca birkaçı. Gözlerimiz iyi göremiyorsa gözlük, dişlerimizde çarpıklık varsa diş teli veya işitme kaybımız varsa işitme aygıtı gibi 'yardımcı aygıtlar' kullanmamız gerekebilir. Bu yardımcı aygıtları kullanmak kimilerimiz için kolaydır; ama kimilerimiz de bunlara alışmakta güçlük çeker. Ancak bu, yalnızca sağladıkları rahatlık farkedilene kadar süren, geçici bir dönemdir. Günümüzde çok sayıda yetişkin ve çocuk, bu aygıtları kullanarak yaşamlarını kolaylaştırıyor.

Yaşadığımız çevrede olanların çoğunu görme duyumuzla algılarız. Bu nedenle gözlerimiz bizim için çok önemlidir. Bazen diğer insanlar kadar iyi göremeyiz. Tahtada yazılanları net olarak göremediğimizden dersi anlayamayız, kitap okuyamayız. Bu sorunun kolay bir çözümü olduğu için çok şanslıyız. Hemen bir göz doktoruna gidip, onun önerileri doğrultusunda uygun gözlüğü almalı ve takmalıyız.

Duyamadığımızı anlamak, göremediğimizi anlamaktan daha zordur. İşitme duyumuzu birçok hayvandan farklı olarak varlığımızı sürdürmenin yanı sıra, 'kendimizi ifade etmek' için de kullanırız. İşitebildiğimiz için konuşabiliriz. Çünkü, sesleri duymadan konuşmayı öğrenemeyiz ve çevremizle iletişim kurmakta güçlük çekeriz. Eğer sesleri duymaya ilişkin bir sorun yaşıyorsak işitme aygıtı kullanmamız ve özel konuşma eğitimi almamız gerekir.

Diş telleri de tıpkı gözlükler, lensler, işitme aygıtları gibi yaşantımızı kolaylaştıran yardımcı aygıtlardır. Bunlar, diş çarpıklıklarımızın düzelmesini sağlar. Dişlerimizdeki çarpıklıklar

düzelmezse düzgün çiğneyemez ve yutkunamayız. Bu nedenlerle sindirim sorunları yaşayabiliriz. Ayrıca dişlerimizdeki çarpıklıklar, bazı sözcükleri doğru olarak söylememize de engel olabilir. Dişlerimizle ilgili her türlü sorunuzda olduğu gibi, dişlerimizde çarpıklıklar olduğunda da diş hekimlerine danışmalıyız.

Gözde Kırılma Kusurları

Gözlerimiz dünyaya açılan pencerelerimizdir. Işık ışınları, gözümüze gözbebeği adı verilen küçük bir delikten geçerek girer. Gözbebeğinin arkasında göz merceği vardır. Göz merceği, baktığımız nesneleri net olarak görmemizi sağlar. Farklı uzaklıklardaki nesnelere bakarken merceğin şekli değişir. Bunun sonucunda gözümüze giren ışınlar farklı miktarda kırılır. Çevremizdeki görüntülerin baş aşağı, iki boyutlu görüntüleri ağtabaka (retina) denilen bölüm üzerine düşer. Görüntüyle ilgili renk, boyut, uzaklık, derinlik gibi görsel bilgiler görme siniri yoluyla beyine iletilir.

Bazı nedenlerle nesnelerin görüntüleri ağtabaka üzerine düşmez. Bu duruma bağlı

olarak gözümüzde kırılma kusurları oluşur. Bunlardan biri olan "hipermetropi" denilen göz kusurunda, uzağı (örneğin sınıftaki tahtayı) iyi gördüğümüz halde, yakını iyi göremeyiz ve kitapları gözümüzden uzaklaştırarak okuruz. Tahtaya yazılanları bulanık görüyor, televizyonu çok yakından seyrediyorsak da gözümüzde "miyopi" olabilir. Bazen de nesnelerin biçimleri bozuk görülür. Bu görme kusuruna astigmatizm denir. Görmeye ilgili bir sorunumuz olduğunu düşünüyorsak, göz hastalıkları uzmanına gitmeliyiz. Yapılan testler sonucu gözümüzde ne tip bir kırılma kusuru olduğu saptanır. Gözdeki kırılma kusurlarının hepsi gözlük kullanılarak düzeltilebilir.

Ortodonti Nedir?

Diş hekimlerinin bir kısmı, diş çarpıklıklarının saptanması, buna karşı önlem alınması ve çarpıklıkların düzeltilmesi konusunda uzmandır. Bu uzmanlık dalına ortodonti denir. Üst ve alt çeneyi ilgilendiren iskelet yapı bozukluklarının tanı ve tedavisi de ortodontinin konusudur.

Ortodontik sorunların nedenlerinin başında kalıtsal özellikler gelir. Bu, diş ve çene sorunlarının çocuklara aileden kalıtsal olarak geçtiği anlamına gelir. Bir başka neden de beslenme biçimimizdir. Sağlıklı gelişebilmek için iyi beslenmemiz gerekir. Örneğin, kalsiyum

diş ve kemik gelişiminde çok önemlidir. Bebekken uzun süreli emzik emenler, biberon kullananlar ve parmak emenlerde diş çarpıklıkları olabilir. Diş çarpıklıklarının bir başka nedeni de süt dişlerimizin bakımına gereken özeni göstermememizdir. Süt dişlerinin ileride düşeceğini düşünerek, tedavi ettirmemek çok yanlıştır. Süt dişleri de temiz tutulmalı ve çürük varsa tedavi edilmelidir.

Ortodontistler, dişlerimizde çarpıklık sorunları daha oluşmadan önlem alırlar. Buna koruyucu ortodonti denir. Durdurucu ortodonti de başlangıç aşamasındaki sorunlarla ilgilenir. Diş ve çenelerde sorun varsa düzeltici ortodonti tedavisi yapılır. Bu tedavi yapılırken bazen dişlerin çekilmesi gerekebilir ve diş teli olarak da bilinen özel bazı mekanik aygıtlar kullanılır. Bu mekanik aygıtlar, takıp çıkarmalı veya sabit olabilirler. Bazen de başın arka tarafından destek sağlayan ortopedik aygıtların kullanılması gerekir. Diş çarpıklığı sorunları her yaşta düzeltilebilir. İskelet yapısındaki sorunlara büyüme döneminde tedavi edilirse daha kolay düzelir. Bu tip sorunların tedavisi için en uygun dönem, kızlar için 9-11, erkekler için 10-12 yaşlardır. Ortodontik tedaviler diş çarpıklığı sorununun derecesine göre, altı ayla birkaç yıl arasında sürebilir.

İşitme Kaybı Nedir?

kulağımızdaki duyu sinirlerini uyaran ve bu yolla beynimizde duyumlara yol açan maddesel titreşimlere 'ses' denir. Bir sesin duyulabilmesi için, kulak ve beynin birlikte çalışması gerekir. İşitme sorunlarının birçok nedeni olabilir. Bunların bazıları işitme kaybına yol açarken, bazıları sağırılığa, yani hiç duymamaya yol açabilir. Bazı bebeklerin doğuştan işitme sorunları vardır. Bazen bir hastalık ya da yüksek şiddette sesler kulağa zarar verip işitme kaybına neden olabilir. İnsanlar yaşlandıkça genellikle kulakları daha az işitmeye başlar. Bizde veya bir yakınımızda işitme kaybı olup olmadığını, bazı davranışlarımızı izleyerek anlayabiliriz. İşitme kaybı olan kişiler genellikle söylenenlerin tekrarlanmasını isterler. Konuşan kişinin yüzüne bakar ve dudak hareketlerini dikkatle izlerler. Başka bir odadan seslenildiğinde karşılık vermezler. Televizyon ve radyonun sesini başkalarını rahatsız edecek kadar çok açarlar ya da bu ağıtlara çok fazla yaklaşırlar. Telefon ve kapı ziline sesini işitmezler. İşitme kaybı olan çocuklar ya konuşmaya geç başlar ya da hiç konuşamazlar.

İnsan kulağı, 16 Hertz (Hz) ile 20 000 Hz arasındaki frekanslara (saniyedeki titreşim sayısı) duyarlıdır. Günlük yaşantımızda konuşurken çıkardığımız seslerin frekansı 125 Hz ile 6000 Hz arasındadır. Uluslararası kuruluşlar tarafından her frekans için normal işitme düzeyi belirlenmiştir. İşitme kaybımız olduğundan kuşkulaniyorsak, hastanelerde bu testleri yaptırabiliriz. Bu testlerin sonucunda, normal işitme düzeyi ile karşılaştırılarak işitme eğrimiz belirlenir. İşitme kaybımız varsa işitme aygıtı kullanmamız gerekir.

İşitme aygıtları, sesin şiddetini yükselten küçük elektronik devrelerdir. Hangi yapıda ve boyutta olurlarsa olsunlar, mikrofon, yükseltici, kulaklık ve pil gibi bazı temel parçalardan oluşurlar. Mikrofon ses dalgalarını elektriksel uyarılara çevirir, yükseltici de ses şiddetini yükselterek kulaklığa iletir. Böylece kullanıcının gereksinimine göre ayarlanmış ses, kulağa verilir. Kulak arkasına takılan işitme aygıtları, küçük bir plastik parça ve kulak içine yerleştirilen kulak kalıbından oluşur. İşitme aygıtları her yaşta kullanılabilir.

..... Hacer Erar
Resimleyen Yiğit Özgür